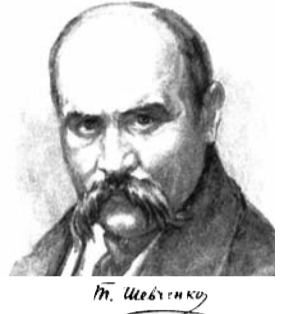

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXIII-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 9-10/травень 2012 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

Іван КОВАЧ

ЩО ДАЛЕКІ-ДАЛЕКІ

Ні краплини надії
розірвати кайдани,
що ізранку у мріях,
що ізнов в моїх ранах...

Повернулися всенькі
мої рідні лелеки,
й ті дороги біленькі,
що далекі-далекі...

У номері:

- Слово про нашого художника ▶ стор. 2
- День героїв-добровольців ▶ стор. 3
- Новий Посол України в Румунії ▶ стор. 4
- Апостол українського роду ▶ стор. 5
- Кузьми Смаля вже немає... ▶ стор. 6
- Держава понад партії і класи ▶ стор. 7
- На многії літа, дорогі сурівці! ▶ стор. 8
- Заповіт Йосифа Сліпого ▶ стор. 9
- В пошуках ідентичності ▶ стор. 10
- Воздвиження Хреста Господнього ▶ стор. 11
- День слов'янської писемності ▶ стор. 12
- Одинокий музей писанки ▶ стор. 13
- Правила літнього відпочинку ▶ стор. 14
- «Швидко загадай бажання» ▶ стор. 15
- До історії журналістики ▶ стор. 16

СЛОВО ПРО ТАЛАНОВИТОГО ХУДОЖНИКА П.-М. ЦІФРАКА

Передімною – буклет з цікавими, майже з природи картинами молодого, 33-річного, художника Павла-Михайла Ціфрака родом з Верхньої Рівни (Мараморощина), якого на сторінках нашого часопису обширно представив з любов'ю священник Юрій Альбічук.

В буклеті фото і картини художника, якому відомі мистецтвознавці вже пообіцяли гарної творчої долі, щедрої художньої кар'єри.

А нещодавно в Культурно-інформаційному центрі Посольства України в Румунії відбулася презентація картин ронянського художника в рамках окремої виставки з допомогою-підтримкою

Третя його виставка була організована, як уже було сказано, нещодавно в Бухаресті, у престижному Культурно-інформаційному центрі Посольства України в Румунії.

На одній зі сторінок буклета письменник Павло Романюк, односельчанин художника, серед іншого, сказав: *«Павло-Михайло Ціфрак ще на початках свого шляху, однак, уже на утрюбованій трудом і старанністю дорозі, на якій творив дотепер».*

«Музика» кольорів художника обіцяюча, вона в наступному надасть нових і ґрунтовніших сил-зусиль на ниві творіння, в тому ж числі на ґрунті тематичної глибинної різновидності в подальшому щедрому дозріванні.

Адже «іреальна мрія художника Павла-Михайла Ціфрака», молодого, активного та кольорами, серцем-душею доброзичливого, – попереду.

Іван КОВАЧ

радника-посланника Посольства, керівника центру Юрія Вербицького.

Серед цінних картин визначимо такі: «Усмішка», «Зимовий сум», «Дорога до рідного дому», «На місячній стежині», «Синій мороз», «Зимовий пейзаж II», «Таїна озера», «До синьої пори» та «Виявлення».

Виставка скористалася любовною увагою та повагою глядачів, а зокрема, бухарестських українських письменників та активістів СУР.

П.-М. Ціфрак народився 28 лютого 1979 р. в с. Верхня Рівна повіту Марамуреш. Сьогодні мешкає і працює в грецьких Афінах.

У 2011 році в нього були дві виставки – перша в рідному селі, друга в місті Клуж-Напока, яку представив Телеканал 3 Бухарестського телебачення.

День героїв-добровольців у Полянах

Вже стало традицією кожного року на початку травня (цього року 6 травня, на Юрія за Юліянським календарем) в найбільшому українському селі Румунії Поляни на Мараморощині святкувати День героїв, які боролися наприкінці Другої світової війни, як добровольці, проти фашистських загарбників. Багато з них полягло в бою за свободу не тільки Румунії, але й інших європейських країн. І вони внесли свій скромний вклад разом з Червоною армією, арміями союзників та дивізією ім. Тудора Владіміреску в Перемогу 9 Травня 1945-ого року. В центрі села знаходиться пам'ятник добровольцям, які так і не повернулися до рідного села, до рідної хати, до дружини, чи нареченої, до батьків. Тих, що загинули, і тих, що вижили, яких з кожним роком все менше і менше, шанують всі односельчани. Слава і честь українським добровольцям за їх героїзм!

Свято почалося панахидою біля пам'ятника героям мольбою собору священників. Вінки від мерій сіл Поляни, Рускови і Кривого, від Союзу українців Румунії і Українського ліцею імені Тараса Шевченка з Сігету і багатьох людей, що прибули з Полян і навколишніх сіл, офіційних осіб, між якими: депутат, голова Союзу українців Румунії пан Степан Бучута, його заступник пан Мирослав Петрецький, голова Марамороської філії СУР, представників сільських організацій і міста Сігета, як і примарі із Полян, Рускови, Кривого і інших, – доказ, що героїв рідного краю не забувають.

В культурному домі голова організації Союзу українців Румунії села Поляни пан Штефан Кіфа привітав учасників, які прибули з цієї нагоди до Полян. Відкрив це урочисте свято пісні і танцю пан депутат Степан Бучута, уродженець села Поляни, уточнивши важливість святкування героїв, поздоровивши зі святом всіх мешканців рідного села, побажав ветеранам-добровольцям і їх родинам здоров'я і всього добра. На жаль, тільки один ветеран війни міг бути на святі. Одночасно подякував організаторам, викладачам української мови, інспектору Ельвірі Кодрі, підкреслив той факт, що українським школярам слід старанно вивчати українську

мову, всім шанувальникам українських традицій, диригентам хорів, керівникам художньої самодіяльності, примарям, які в

народних пісень Марія Вечунка. Всім згаданим вище особам пан депутат вручив грамоти. Університетський професор д-р Михайло Крамар запропонував хвилиною мовчання віддати честь загиблим героям-добровольцям.

Концерт, присвячений пам'яті героям, почався виступом хору дітей з села Поляни, диригент – пані професор Стеліана Сонгот, який майстерно, дзвінками щирими голосочками виконав «Христос воскрес!» і козацьку пісню про героїв. Поет Юрій Павліш прочитав свій вірш, присвячений героям, а професор історії Адальберт Сонгот прочитав доповідь про події Другої світової війни. Слідував хор «Ронянські голоси», який, як завжди, на високому рівні проспівав на чотири голоси відповідні для цієї події пісні: «Отче наш», «У полі могила з вітром говорила», «Виростеш ти, сину...» і популярну пісню «Катюша», диригент – пані професор Джета Петрецька. Професор української мови з Луга над Тисою, уродженець Верхньої Рівни, голова СУР в Сігеті Маріус Семенюк виконав у власному супроводі на баяні (народний інструмент воєнних літ) «По полю танки рокотали», виявивши особливі музикальні здібності, як і поет Павло Романюк, який проспівав «Їхав козак на війноньку», теж у власному, досконалому супроводі акордіона. Пані професор Марія Опрішан прочитала вірш «Шана героям», написаний з цієї нагоди. Група художньої самодіяльності з Рускови, приготовлена пані Михаєлою Миколайчук, виконала українські коломийки зони Мараморощини, а група жінок села Кричунів, приготовлена Іваном Щербаном – головою СУР в Кричунові – гарно проспівала низку українських пісень. Не бракували ні пісні народної співачки Марії Вечунки, обдарованої оплесками. І народний полянський танець в національних традиційних костюмах дуже сподобався глядачам.

Свято героїв-добровольців у Полянах залишиться в серцях тих, які шанують пам'ять визволителів, між якими були і найкращі сини Мараморощини.

Мотря ОЛЕНЧУК-КРАМАР

свою чергу подякували за грошову допомогу від уряду для розвитку села. Не були забуті талановиті українські поети Румунії Юрій Павліш з Полян і Павло Романюк з Верхньої Рівни та співачка

Посольство України в Румунії – Новини

Вручення копій вірчих грамот нового Посла України в Румунії

11 травня 2012 року Надзвичайний і Повноважний Посол України в Румунії Теофіл

Інсько-румунського діалогу, позитивну атмосферу, яка встановилася у двосторонніх відносинах, та готовність до її

надавати сприяння в укладенні Угоди про асоціацію України з ЄС, процесові лібералізації візового режиму тощо.

Бауер вручив копії вірчих грамот Державному секретарю МЗС Румунії Богдану Ауреску.

Сторони відзначили конструктивний характер та високу інтенсивність укра-

покрашення і в майбутньому.

Богдан Ауреску підкреслив, що підтримка Румунією євроінтеграційних прагнень України має довготривалий характер – Бухарест продовжуватиме

Було обговорено також подальший міжвідомчий діалог та співпрацю Посольства України в Румунії з румунським зовнішньополітичним відомством.

ДОБРОВОЛЬЦІ – В ПАМ'ЯТІ ВЕРХНЬОРІВНЯНЦІВ

Якщо 6 травня ц.р. вшанування добровольців відбулося біля Пам'ятника, що у центрі села Русь-Поляни з участю багатьох художньо-артистичних колективів із українських сіл Марамороцини, центрального і повітового управління СУР: депутата, голови СУР Степана Бучути, голови Марамороської філії СУР Мирослава Петрецького, голови місцевої організації СУР Штефана Кіфи і інших сіл, то у Верхній Рівні ця подія відбулася децю скромніше у середу, 9 травня.

Із Рони на події в Русь-Полянах брали участь «Ронянські голоси» під проводом проф. Джети Петрецької. Як й іншими разами, хор виконав пісні, пов'язані із подією: *Отче наш* (на 4 голоси), *Розцвітали яблуні і груші*, *Повівав вітер степовий*, *Їхав козак на війноньку*, *Виростеш ти, сину*, *Прощай, село*, *У полі могила*. Ці пісні викликали спогади про тих, яких ми уже й наче позабували у щоденних турботах. На жаль, з кожним роком в житті їх усе менше й менше. Наприклад, мій батько Павел Рагован, вернувшись із фронту, виповнив був би цього року 101 рік. Але він не вернувся, залишивши жінку удовицю і 4 дітей сиротами. І таких прикладів дуже багато. Тепер ще осталися два добровольці в житті у Верхній Рівні – Василь Романюк, батько поета Павла Романюка, і бувший доброволець Михайло Трайста, батько письменника Михайла Трайсти.

Щоб вшанувати пам'ять добровольців із Верхньої Рівни, члени організації СУР села 9 травня ц.р. зібралися біля Пам'ятника невідомого солдата в центрі села. Був запрошений пан священник Юрій Албічук, який відправив службу на пам'ять ветеранів.

У своїм слові Мирослав Петрецький підкреслив значення цього дня, попросив не забути жодного з-між жертв добровольців.

Іван Рускован, кандидат на примаря комуни від СУР, підкреслив у своїм слові на необхідності підняти більший пам'ятник з написом імен усіх добровольців із Верхньої Рівни.

Були поставлені квіти від окремих осіб і вінок квітів від СУР до Пам'ятника невідомого солдата в центрі села.

Такі служби були відправлені і в інших українських селах. В Сігеті члени СУР з участю М. Петрецького, голови Марамороської філії СУР, і голови Сігетської організації СУР Маріуса Семенюка взяли участь на великій церемонії покладання квітів на вшанування пам'яті ветеранів війни до підніжжя Пам'ятника невідомого солдата в центрі міста Сігету-Мармаціей.

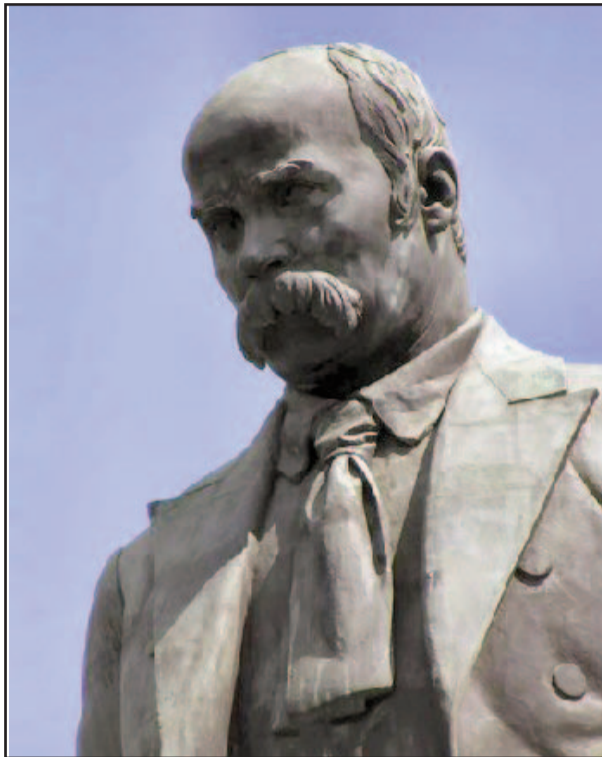
25-26 ТРАВНЯ ц. р. В м. САТУ-МАРЕ

СИМПОЗИУМ «ТАРАС ШЕВЧЕНКО – АПОСТОЛ УКРАЇНСЬКОГО РОДУ»

Завдячуючи активній діяльності Сатумарської філії СУР, зокрема, його голови Михайла Мачоки (не забуваймо про його особливі старання підняти погруддя Т.Г. Шевченка в Центральному парку міста Сату-Маре, (фото), момент, що перетворився на справжнє Шевченківське свято з участю представників українства Румунії та діячів української культури Закарпаття) 25-26 травня ц.р. в м. Сату-Маре відбувся прецікавий симпозиум під назвою «Тарас Шевченко – апостол українського роду».

Організатори симпозиуму запропонували бажаним учасникам такі теми:

1. Християнсько-православний обсяг творчості Тараса Шевченка;
2. Космогонічні елементи в творчості Тараса Шевченка. Доля чи фатум?
3. Ідеали Революцій 1848 р., відображені в творчості Тараса Шевченка і Петефі Шандора;

4. Вплив організації «Кирил і Мефодій» на творчість Тараса Шевченка;

5. Тарас Шевченко – прообраз слов'янської та всесвітньої культури;

6. Життя бідноти і сільські українські звичаї – переважачі теми творчості Тараса Шевченка;

7. Тарас Шевченко і Мігай Емінеску – два письменники, дві долі, творці української та румунської літературних мов;

8. Пробудження української національної свідомості – найближча тема творчості Тараса Шевченка;

9. Тарас Шевченко – апостол українського роду.

Учасники Симпозиуму мали також можливість вибору й інших бажаних тем. (Обширніше про симпозиум – в наступному числі).

(І.К.)

Помер останній Президент УНР у екзилі Микола Плав'юк

Умісті Гамільтон (Канада) на 87 році життя помер останній Президент УНР у екзилі (вигнанні), Голова Проводу Українських Націоналістів, Голова Правління Фондації імені О. Ольжича у Києві, Микола Плав'юк.

Народився Микола Васильович 05 червня 1925 в с. Русові на Покутті, вчився у Снятинській школі, де розпочав свою громадсько-політичну діяльність, увійшовши до юнацтва, а згодом до членства ОУН. 1946 року закінчив середню школу в таборі переміщених осіб, Мюнхенський університет (1949). Член Центрального союзу українських студентів (ЦЕСУС), «Пласту» та інших українських громадських організацій.

Емігрувавши 1949 року до Канади, певний час працював робітником. Згодом закінчив Монреальський університет Конкордія (1954), після чого розпочав свою професійну кар'єру в компанії «Ессекс Пекерс», яку завершив на посаді президента цієї компанії.

Активіст громадсько-політичного життя Канади, з 1949 р. член Українського Національного Об'єднання Канади (УНО), згодом член президії, заступник Голови та Голова УНО Канади (1956-1966).

Одночасно М. Плав'юк займав керівне становище в ОУН як член Проводу Українських Націоналістів (1964). З 1979 року Миколу Плав'юка було обрано Головою Проводу Українських Націоналістів на еміграції, а з 1992 р. і в Україні.

Був членом підготовчого комітету Першого Світового Конгресу Вільних Українців (СКВУ) (1967), на якому його обрано Генеральним Секретарем СКВУ.

Активна діяльність на цій посаді була поцінована громадськістю і на II Конгресі СКВУ – М. Плав'юка обирають віце-президентом СКВУ (1973-78), а на III Конгресі СКВУ – Президентом СКВУ (1978-80).

1988 року на сесії Держаного Центру (ДЦ) УНР, легітимного продовжувача національного уряду з часів Української Народної Республіки, Миколу Плав'юка обрано віце-президентом УНР в екзилі. Того самого року в грудні, після смерті Президента УНР Миколи Ливицького, М.Плав'юк стає п'ятим і останнім Президентом УНР на вигнанні.

За ініціативою М.Плав'юка нарада УНРади і Уряду УНР восени 1991 р. прийняла рішення про скликання надзвичайної Сесії УНРади 10-го скликання, яка відбулася 14-15 березня 1992 р. На ній було вирішено припинити діяльність еміграційних інституцій УНР, визначено зміст та форму історичного акту передачі повноважень ДЦ УНР та Уряду УНР владі незалежної України.

У серпні 1992 р. М. Плав'юк на чолі делегації ДЦ УНР взяв участь в урочистому засіданні Верховної Ради України в Києві, де передав Грамоту ДЦ УНР Президентові України Леонідові Кравчуку із взаємоузгодженим формулюванням про те, що республіка Україна, яка проголошена незалежною 24 серпня 1991 року, є правонаступницею Української Народної Республіки.

У травні 1993 року в Києві (Ірпін) проведено XII Великий Збір Українських Націоналістів (перший легальний в Україні) М.Плав'юка поновно обрано Головою ОУН.

За заслуги перед Батьківщиною указом

президента України Л. Кравчука М. Плав'юку надано українське громадянство (1993), він нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня (1996), орденом Ярослава Мудрого II ступеня (2002), I ступеня (2007).

М. Плав'юк один із засновників (1992) і Голова Правління Фондації імені О. Ольжича у Києві. Автор великої кількості статей та матеріалів з політології, актуальних питань політики України, української діаспори в українській та англійській пресі.

Джерело: БукІнфо

П.С. У післяреволюційний час М. Плав'юк відвідав центральне приміщення СУР і подарував його бібліотеці низку своїх книг («ВС»).

ВІРНИЙ ДРУГ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ КУЗЬМА АНТОНОВИЧ СМАЛЬ ВІДІЙШОВ У ВІЧНІСТЬ

(народився 16 жовтня 1935 р. – помер 3 квітня 2012 р.)

Невтомний співець, подвижник української пісенності Кузьма Антонович Смаль, відомий фольклорист, етномузиколог, композитор, є автором 35-ти пісеноків з різних областей України та Румунії. Він був щирим другом всіх українців світу, тому що віддав своєму роду те, що найбільш кохає українська душа – пісню невмирущу, в якій закарбовані вічні почуття й мелодії українського народу, краса і розвага всього люду. Недаремно кажуть, що пісня – найкращий друг людини без кордонів, незалежно від віку, етнічності чи мови, бо вона тулиться прямо до серця її, а серце й душа далі виливають цю красу у пісенну течію народів, вічне джерело чарів нашого ества.

Оце найкраще, як ніхто, зрозумів вірний друг української пісні Кузьма Антонович Смаль, що ціле своє життя присвятив пісні народній, яку невтомно збирав, від села до села, щоб напувати красою українського мелосу весь рід людський.

Кузьма Антонович Смаль з самого початку життя зростав у любові до пісні. Так десятилітній хлопчик в 1945 р., під час Акції Вісла, буде переселений із Польщі, де народився, разом із родичами в Україну, в Дубно Рівенської області. Тут закінчив середню музичну школу по класу скрипки, а між 1954-1961 рр. вчитимесь у Київському музичному училищі ім. Р. Глієра скрипки і контрабасу. В цей час, між 1956-1958 рр. як член Ансамблю пісні і танцю Балтійського флоту, побував в різних країнах світу: в Англії, Німеччині, Польщі, Голландії, Сирії та Югославії.

В 1964 р. переїде на Буковину, де виступатиме з гастрольми в Буковинському ансамблі пісні і танцю та в Чернівецькому камерному оркестрі філармонії. Одночасно Кузьма Смаль займатиме посади методиста Обласного Будинку Народної Творчості і викладача в Чернівецькому музичному училищі (контрабасу і бас-гітари) та Музичній школі (клас з контрабасу та шестиструнної гітари).

Закоханий в пісню та музику в 1965-1981 рр., брав участь у творчих колективах Чернівецького народного хору, Рівенської естрадної групи та Херсонської філармонії. Постійна відданість пісні, музиці і невтомній праці дозволила йому закінчити із відзнакою оркестровий факультет Львівської консерваторії ім. Миколи Лисенка (1971 р.).

Кузьма Антонович Смаль ще працював викладачем (між 1984-1995 рр.) в Кілійській музичній школі Одещини, в якій зібрав багачко народних пісень.

З 1995 р. й по сьогодні, як пенсіонер, – це найплототворніший період його життя, він віддаючись дослідженню пісенного фольклору новими іпостасями фольклориста та етномузиколога, здаючи рік за роком пісенники-скарбники, що містять зверх сім тисяч пісень, з яких згадаємо: «Пісні Буковини» (1990), «Перлини золотого Поділля» (1977), «Христос родився» (1999),

«Церковний співаник» (2000), «Гей там на горі Січ іде» (2003), «За волю України» (2003), «Ой зозулько, сива пташко» (2006), «Мамині чорнобривці» (2006), «Ой колядо, колядочко» (2008), «Літургія римського обряду» (2007), «Ой заграй нам, трембітонько» (2009) та ін.

Після дослідницьких колективів народної

пісні на чолі з І. Франком, Ф. Колесою, М. Лисенком, К. Квіткою, В. Гнатюком і ін., Кузьма Смаль зібрав і створив біля сорока пісенників, з яких кілька залишились, на жаль, незакінченими.

Треба згадати, що йому надто дорогими були постаті буковинців Сидора Воробкевича та Юрія Федьковича, на слова яких видав два пісенники «Над Прутом у лузі» (2001) – перший, та «Цвіт шовкової косиці» (2004) – другий.

Недалеко десятка книжок-пісенників, з нотографією та упорядкуванням, допоміг видати сучасникам О. Будникові, О. Приходько-Вознюк, В. Сиронюку, Йосифу Палятинському і ін. Власні композиції не встиг видати окремою книжкою.

За його невпинну і бездоганну дослідницьку і творчу діяльність був обраний у 2007 р. членом Всеукраїнської національної музичної спілки та заслуженим працівником культури України, членом Української Асоціації Письменників (західного регіону)

і нагороджений багатьма літературно-мистецькими преміями – ім. Зубара (2000), ім. Сидора Воробкевича (2004), ім. Г. Гараса (2007), братів Лепких (2005), Юрія Федьковича (2005), Дениса Січинського (2009), Марійки Підгірянки (2009) і Всеукраїнською премією ім. В. Гнатюка (2008).

Після нашого познайомлення у 2004 р. на святах Маланки Вижниччини, на запрошення Дмитра Никіфоряка, ми стали близькими друзями і розпочали дослідження української народної пісні на Південній Буковині Румунії. Так, того таки року зібрали разом втретє пісні Негостини (після Івана Абрам'юка та видатного фольклориста Івана Ребошапки – тридцятих та сімдесятих літ) і пізніше цілої Буковини, здаючи збірники з передмовами та нотними записами: «Пісенні скарби Негостини» (2006), «Буковино, рідний краю», що містить понад 300 пісень Південної Буковини, вважається відповідним доповненням збірника «Пісні Буковини» (Київ, 1990), зробленого у співпраці з А.Ф. Яків... (352 пісні), про які прекрасно пише О. Рутковська, київська дослідниця, в журналі «Соломія».

Зараз знаходиться в друку пісенник Добруджі лівого та правого берегів Дунаю «Немає краю тихому Дунаю», який вперше включає разом народні пісні України та Румунії із колишніх земель Задунайської Січі та рештків Запорізької Січі. На жаль, народні пісні Мараморощини, зібрані восени 2011 р., залишились необромленими, як залишилась незакінченою «Пісенна Шевченкіана», і інші проекти, розпочаті з його давніми друзями Дм. Никіфоряком та Й. Палятинським, які, можливо, вдасться здійснити в недалекому майбутньому, якщо Господь обдарує нас здоров'ям.

Ось таким був і залишається, добрим і вірним другом української пісні, «Людиною неперевершеної працездатності», як писав п'ять тижнів тому, перед смертю (див. «Гілка золотого каштана», Літературний вісник н-р 23, лютий 2012, Львів), подвижника української пісенності Кузьму Антоновича Смалья, серце якого перестало битися 3 квітня 2012 року.

І так, у сонячний, теплий весняний день 5 квітня сім'я, близькі друзі, представники Чернівецького національного Університету ім. Юрія Федьковича, управління культури Чернівецької області, Обласної Національної Бібліотеки ім. Михайла Івасюка та мешканці м. Кіцмани, де знаходиться пам'ятник Володимира Івасюка, віддали останній поклін на могилі одного із найбільших цінителів української пісні, незабутнього Кузьми Смалья, що пожертвував своїм життям на благо пісні й музики та на потіху своїх співвітчизників шанувальників української народної пісні з усіх-усюд.

Хай буде Йому вічна пам'ять!

Іван КІДЕЩУК

ПОДОРОЖ МАРАМОРОЩИНОЮ ЯКОВА ГОЛОВАЦЬКОГО

З Шугатаку Яків Головацький подався до гірського міста Капніка (сьогоднішнє місто Кавник), розташованого в глибокій, вузькій щілині між великими Гутинськими горами. Половина цього міста в той час належала до Семигороду. Тут без труднощів йому дозволено оглянути копальню срібла, в якій пробув чотири години. Про це він пише:

«Лазив по темних льохах вузькими хідниками, дряпався по драбинах угору і вниз по всіх кінцях цієї срібної бані, на милою шириною, а наді мною звисав тягар 70-сажневої земної кори. Приглушений тріск руди, що скочувалася вниз, і далекі оглушливі постріли висаджуваних динамітом брил безперервно гули по страшних скелях. Зблизька чути врізування свердел або гуркіт мотора. Людина після величезних зусиль витягне на світ візок з рудою, яку мусить ще товкти, чистити, щоб з цього грудя землі вийшов шляхетний (як його так можна назвати) і дорогий метал. Так, справді дорогий, бо для пишноти й розкошів витрачається стільки людської праці».

Повернувшись знову до Сігету, Яків Головацький думав звідси піти на захід і для цього найняв фіру, малярську бричку, «яку не так часто побачиш», до Тячева. Ось як описує її: «Така бричка дуже подібна до так званих штаєрок: широка, плетена, добре окута, але тому що верхні

частини на «ребрах» по обох боках надто високі, – вона дуже невідгідна. Найважливішим і найоригінальнішим є дашок з роґожі, інколи зі шкіри. Дашок, прикріплений на чотирьох стовпах до осей, прикриває цілу бричку і оберігає подорожніх від сонця та дощу. Бричка ця нагадує калмицькі та башкирські юрти чи кибитки, на яких кочові народи пересуваються з місця на місце разом з родинами. Нема сумніву, що й маляри на подібних юртах прикочували до угорської землі. Ці юрти були перероблені на європейський лад, але зберегли деякі давні риси. Мій візник був «*magyar ember*», не дуже біліший від цигана, з підкрученими вусами, маленькими, вузькими очима під широкою, піднятою угору, крисою круглого капелюха «калопа». На потилицю й на плечі, прикриті чорною камізькою, спливало чорне, розчімхане й так намащене волосся, що аж капало. Широкі штани, майже до колін, такі брудні, наче їх хто витягнув з комина, і коротка не дуже-то біліша сорочка з широкими рукавами – ось увесь його одяг. Але до цього мушу додати чоботи з підківками, а на однім з них зламана острогу. Говорив він тільки по-угорськи, по-українськи розумів ледве кілька слів, а я, як ти знаєш, по-угорськи небагато знаю, тому нам важко було порозумітися. І все ж я дізнався від нього, що їде з Коштіля до Тячева за якимсь

паном. Не зміг я викликати в нього добрий настрій, хоча під час подорожі майже при кожній корчмі питав: «*Jaska baа*, що будеш пити горілку чи вино?». Він, напившись, завжди був якийсь похмурий...»

Виїхавши з Сегета, переходячи через кордон, візник навчив його, що не треба платити мита, бо він пан, а коли їде пан, граф або студент мита не платиться, бо в конституційнім угорським королівстві шляхта (*Nemes emberek*) звільнена від податків і данин, отже, й від мита: увесь тягар несе на собі трудовий народ. По дорозі, що вела рівними полями вздовж лівого берега Тиси, – пише далі Головацький, – що стрічали? – валки українців з сіллю та зерном.

«Коли їм треба було напоїти коней чи волів, спинялися у чистім полі коло гостинця. Я бачив, як недалеко від возів горить вогонь, а довкола нього відпочиває група селян. Цей приставляє горщик з їжею, той витягає димку з вугілля, інші п'ють з мисочки квасне молоко чи їдять сметану з кукурудзяним хлібом. Воли, звільнені від ярма, пасуться далеко в степу. Коло Тячева довгим дерев'яним мостом переїхали знову на правий берег Тиси. Містечко Тячів лежить на рівнині на правому березі Тиси, а його мешканці переважно українці».

Подав Михайло ТРАЙСТА

Держава понад партії і класи

ДО РОКОВИН ЗАГИБЕЛІ
СИМОНА ПЕТЛЮРИ

25 травня ц. р. виповнилося 86 років з часу загибелі Симона Петлюри – Головного отамана військ УНР, Голови Директорії УНР, людини, яка стала для багатьох українських патріотів символом ідейної чесності. Очолити Українську Народну Республіку, С. Петлюра зрозумів, що виборювану українську державність можна зберегти, лише коли буде «пріоритет державності над партійністю, загальнонаціональних інтересів – над класовими, груповими і партійними інтересами». Ці його дороговкази залишилися актуальними і в наші дні, у незалежній Українській державі.

У Київському будинку вчителя відбувся традиційний пам'ятний вечір до роковин загибелі вождя нації Ведучим вечора був офіційний представник Бібліотеки ім. Симона Петлюри в Україні, доктор мистецтвознавства, професор Дмитро Степовик. Вшанувавши пам'ять усіх загиблих борців за незалежність Української держави, учасники вечора особливу увагу приділили ідеологічним настановам, які залишив нащадкам Голова Директорії УНР. Адже після трагічної

загибелі С. Петлюри не вдалося знищити розпочату ним справу, і протягом усіх десятиріч бездержавного існування України

за її межами діяв уряд УНР в екзилі, який доносив до цілого світу правду про те, що відбувалося у підрадянській Україні, засвідчуючи, що боротьбу ще не завершено. Послідовниками С. Петлюри можна назвати основоположників Організації Українських Націоналістів, які успадкували ідеологічні

постулати Голови Директорії УНР. Про те, що ОУН сприймалася більшовиками як потужна сила, спроможна протистояти окупанту і підняти на боротьбу народні маси, свідчить той факт, що так само, як і Симон Петлюра, за наказом з Москви був знищений і перший Голова ОУН Євген Коновалець.

Торкнувшись далеких подій, пов'язаних з діяльністю С. Петлюри, Голова ОУН Микола Плав'юк пов'язав їх із сьогоденням, зазначивши, що теперішньому керівництву України варто усвідомити, що без послідовного поступу до національної держави неможливо вирішити болючі соціальні проблеми. «Надпартійність, соборність і дієвість – це ті дороговкази, якими маємо йти, якщо прагнемо мати власну національну державу» – зазначив у своєму виступі на вечорі член Проводу ОУН Богдан Червак, наголосивши, що саме С. Петлюра першим закликав поставити пріоритети державних інтересів над інтересами партій і класів.

Виступаючи на вечорі, Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет, професор Юрій Ковалів нагадали про духовний, літературно-критичний та журналістський спадок С. Петлюри. Змістовні виступи доповідачів доповнила літературно-музична композиція.

Сергій МАРЧЕНКО

ПРОЗВУЧАЛА ЗНОВУ УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ В КАРАШ-СЕВЕРІНІ

Можна б сказати і так про художньо-культурну подію, яка відбулася 22-го квітня ц.р. у Повітовому Музеї міста Карансебеш Карашсеверінського повіту. Тим більше, що кожної неділі о 18-ій годині Тімішоарська Радіостудія, а в понеділок о 14 годині і 20 хвилин і Решицька Радіостудія, невтомна Симона Линкринжан передає українські народні та авторські пісні в своїй передачі.

В урочистому залі були присутні не лише художні колективи, але й повно глядачів, а між ними й такі, які ще ніколи не бачили концерту на українській мові.

Концерт почався традиційним «Христос воскрес», виконаним художніми колективами з віддачею щирої слави Великому Кобзарю. Концерт відкрила відома пісня-гімн «Рева та стогне Дніпр широкий», яка стала народною. Потім – «Думи» і «Заповіт».

У формі діалогу глядачі почули слова про життя і творчість Т.Г. Шевченка.

Пісні були покращені гарними українськими віршами, декламованими українськими дітьми Восьмирічної школи села Корнуцил, учительський колектив якої завжди визначається позитивно в усій праці, приносить славу сільському примарю Івану Поповичу.

Новиною для всіх глядачів була поява учнів карансебешьких класів української мови, якими успішно займається учителька Іяна Шепетюк із цінною допомогою Юрія Тюха, голови Карансебешької організації СУР.

Першими виступили карансебешці, згуртовані в художній колектив «Червона

калина», більшість членів якого співають і в церковному колективі. Колектив дуже солідарний і амбітний, завжди бореться за ясне і яскраве виконання кожної пісні.

Приємно послухати, як вони виконують пісню «Туман ярмом».

Лірична пісня «Ой у лузі калина стояла» приносить червонокалинцям ще більше слави. До цього треба додати виконання пісні «Біла Тиси» на слова

Івана Арделяна на музику Юрія Парацинця.

За карансебешцями виступили молоді і гарні «барвіночки» із Корнуцила, повні енергії та оптимізму. Під акомпанементом акордеоністів Петра Шушки та Миколи Сокача вони гарно виконали низку народних корнуцильських пісень. Колектив постійно відновлюється.

Треба завважити, що колектив «Барвінок» співає ще з 1962-го року.

Анна Берегій виступила зі своїми віршами, яка завжди приносить приємні сюрпризи Карашсеверінським художньо-культурним заходам. Вона ніколи не відкидає запрошення бути присутньою у будь-якому куточку гірського Банату.

На закінчення двохгодинного концерту, присвяченого Тарасу Шевченку, чудово виступив Конашилський шестидесятирічний художній колектив «Зелена ліщина».

«Зелена ліщина» не співала вже три місяці, але передконцертна, коротка репетиція нагадала всім її членам, хто вони. Що й говорити, як почую сопрано «У неділю рано ще сонце не сходить, молодий козак, хоробрий вояк полем ходить», а мужчини десь у сурдині відповідають: «Молодий козак, хоробрий вояк, полем ходить», то аж «мурашки» по тілу ходять від того ніжного тембру. Те саме враження у виконанні чотириголосної пісні Богославського «За горою висикою» або в пісні «Ой зацвіла ліщинонька» де в першій частині голоси передають собі естафет, а потім разом співають усі чотири голоси, а на кінець приходять до швидкого танцювального руху, який закликає слухача до верховинського танцю.

Минуло багато літ, відколи «Зелена ліщина» почала співати, збагатився її репертуар, помінялися співаки, але традиція залишилася. Дуже приємно згадувати і бачити, що сьогодні у цьому колективі можна побачити ще одних із перших його співаків. Дуже приємно згадувати такі хвилини нашого життя, що служать для повного розвитку нашої української культури.

Недільний концерт, недільна зустріч між українцями – це добрий виграв для всього українства гірського Банату, – він останеться на добру і довгу згадку усіх присутніх.

Іван ЛІБЕР

З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ ВІТАЄМО НАШИХ ДОРОГИХ СУРІВЦІВ!

Травневі іменинники, святкуйте!
Щасливі посмішки свої усім даруйте.
А ми на взаєм побажаємо
Всього, чим життя багате, –
Здоров'я, щастя, довгих років!

1. **Штефанію ГАНЧУ** (3 травня 1985 р.) – секретаря редакції часопису «Сигієл українеан». Бажаючи вивчити одну із слов'янських мов, поступила на українське відділення Бухарестського університету, де вперше мала змогу почути її. Після закінчення факультету почала працювати у редакції румуномовного часопису Союзу українців Румунії. Бажаємо Штефанії багато успіхів у своїй праці і особистому житті!

2. **Івана РЕБОШАПКУ** (29 травня 1935 р.) – доктора філологічних наук, проф. Бухарестського університету, почесного

професора Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича, гостьового професора Університету Алберти (Канада, 1992-1993), члена Наукового товариства ім. Тараса Шевченка (Париж), автора книг з фольклору, літературознавчих досліджень. За плечима професора ціла плеяда випускників українського Відділення Бухарестського університету, які вдячні йому за піклування та турботу, вони ставши талановитими викладачами української мови та літератури в Румунії. Велике Вам спасибі, пане професоре!

3. **Ледію СПІВАЛЮК** (31 травня 1954 р.) – викладача української мови та літератури марамороського села Вишавська Долина, випускницю українського відділення Сігетського ліцею ім.

Драгоша Воде та Бухарестського факультету іноземних мов. Ледія Співалюк активний член СУР, голова його місцевої організації. Вона докладно зусиль для того, щоб її учні не лише брали участь в Олімпіадах з української мови, але й щоб здобували і гарні результати. Ледія Співалюк – вірний дописувач г. «Вільне слово». Багато успіхів і гарних результатів у роботі, п. Ледіє!

ХАЙ ПЛІДНОЮ І СОНЯЧНОЮ БУДЕ
ВАША ДОРОГА, А ЖИТТЯ ХАЙ ПОДА-
РУЄ ВАМ НАДАЛІ ВЕСЕЛИХ ДНІВ ТА
ЩИРИХ І ДОБРИХ ДРУЗІВ!

На Многії і Благії літа!

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР

ДО 120-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ПАТРІАРХА Й. СЛПОГО

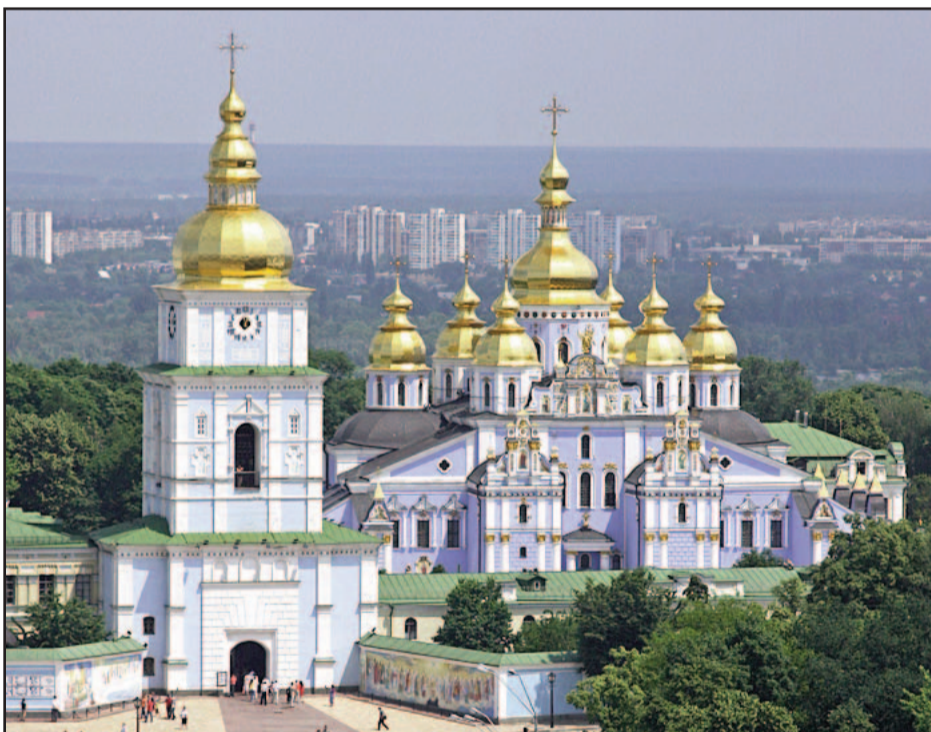
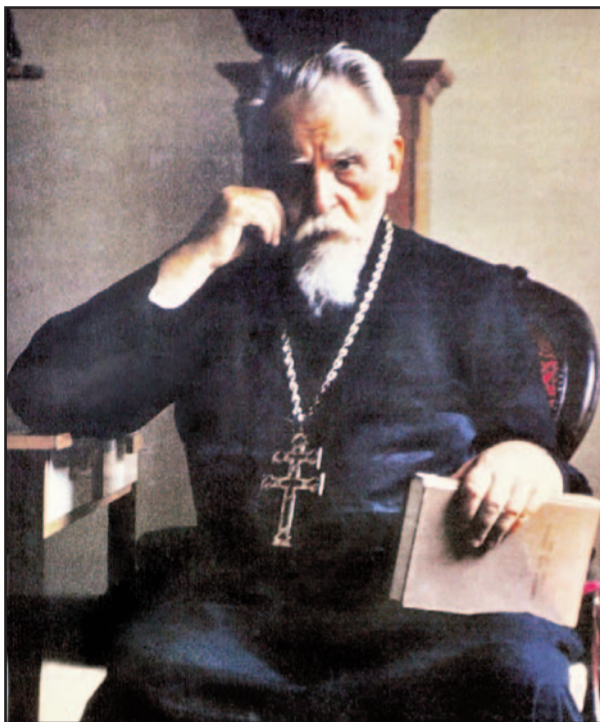
ЗАПОВІТ БЛАЖЕННІШОГО ПАТРІАРХА
ЙОСИФА СЛПОГО

(фрагмент)

„Вас, мої Возлюблені діти, благаю: Ніколи не відкажіться від Патріархату своєї Страдної Церкви, ви ж живі, існуючі її діти! Своє благання до вас скріплюю на оцьому місці, власною рукою в 1975 р. написаною „Торжественною Заявою”, яку ще раз повторюю: Бог сотворив людину і родину, Він є Творець також роду, племені і нації. Любов і прив'язання, якими зв'язана кожна чесна людська істота зі своєю родиною, належить також її народові і нації. Патріотизм і дбання про добро своєї нації вважались все за Богом дані обов'язки. Добро нації треба деколи боронити перед ворогами, чи внутрішніми чинниками, які в противному разі довели б до занедбання основних потреб народу. Та сама засада відноситься і до Церкви, а саме, що існує Богом даний обов'язок позитивно дбати про її добро, обов'язок і право боронити її проти будь-кого, що спричинив би їй шкоду. Наші предки старалися впродовж тисячі років держати зв'язок з Апостольським Римським Престолом, а в тисячу п'ятсот дев'яност п'ятому і шостому році закріпили єдність із Католицькою Римською Церквою, під деякими умовами, що їх дотримання пообіцяли римські папи. Впродовж чотирьох століть ця єдність була посвідчена великим числом мучеників між українцями, і наші дні записані теж славно в аналах Церкви про цю оборону Святої Єдності нашими братами.

Апостольський Римський Престіл під впливом і властю урядовців Римської Курії, може, і в доброму намірі, взяв у 1970-х роках політичний курс, який спричинив болючий удар для нашої Церкви в Україні, а ще більше для тієї частини нашої Церкви і Народу, що нашлись у вільному світі. Увесь християнський світ є свідком, що наші постійні перестороги і покірні аргументи, які ми предклали Папі Павлові VI, не брано до уваги. Тому й сьогодні, коли стали відомими таємні документи про контакти між Апостольською Римською Столицею і Московською Патріархією, документи, що мають характер присуду смерті для Української Церкви, а разом з тим упокорююче вдаряють в саму Вселенську Христову Церкву, оглавлену Наступником Св. Апостола Петра, ще раз благаю, наказую і заповітую тобі, моє Духовне стадо:

Браття, як діти світла, ходіть... І не беріть участі в безплідних ділах тьми, але радше осуджуйте їх, бо що вони творять, соромно

є й говорити... (Еф. 5, 8-11). До байдужих і незрячих кличу: „Встань, ти, що спиш, і воскресни з мертвих, і освітить тебе Христос...” (Еф. 5, 14). Ще і ще благаю вас усіх: „Будьте печаттю мого апостольства” (I Кор. 9, 2), „...бодріться, стійте в вірі, будьте мужні...” (I Кор. 16, 13), бо хоч ми „у всьому скорбні, та не здавлені, безнадійні, та не розпачливі, гонені, та не покинуті, повалені, та не загиблі” (II Кор. 4, 8-9).

Ми стоїмо безповоротно на патріархальному устрою нашої Церкви — сказав я у своєму Слові на закінчення нашого Синоду в 1969 р. (гл. Благівісник, Кн. 1-4, р. 1969, ст. 120).

Ви, Дорогі мої Брати і Сестри, зрозуміли мої слова і як добрі діти своєї Церкви почали молитися за свого Патріарха, наєдині і спільно на Святій Літургії. Молитвою виявили ви свою зрілу християнську свідомість, бо молитва — це насамперед вислів повного довір'я до Божої помочі і непохитної віри в те, що

Могутній Господь здійснить те, про що Його неустанно просимо. Чи не наказав нам Христос просити і молитися? Він же сказав: „Просіть, і дасться вам, шукайте, і знайдете, стукайте, і відчиниться вам...” (Мт. 7, 8).

Та важливість молитви, зокрема літургійної, є ще й у тому, що в ній віруюча людина висловлює свою віру в об'явленні таїнства віри і своє глибоке розуміння самої істоти цілої Христової Церкви, а в ній і своєї рідної Церкви, як невід'ємної, повноцінної і в обряді, Літургії, церковному управлінні, традицією освяченій духовній спадщині самобутньої її частини. Літургійна молитва стає передвісником формувань основних правд віри в „Символах-ісповідах віри” в минулих століттях. Літургійна молитва творить основу для таких же правно-канонічних

формувань, що стосуються самої Церкви. Тому я вдячний вам, що ви виявили свою зрілу християнську віру, коли молилися і молитесь „за Блаженнішого Патріарха Києво-Галицького і всієї Русі” у своїх Божих храмах, коли молилися так за нього на гробі Св. Апостола Петра в 1975 р. в часі Святого Року. Свою молитовну віру в завершення Повноти своєї Церкви маніфестували ви також співом, молитвою за Патріарха так само, як наш нарід молиться співомолитвою і маніфестує свою вірність в єдність — „Боже, нам єдність подай”, чи віру в завершення своїх змагань за Повноту волі, коли благає — „Люд у кайданах, край у неволі,

навіть молитись ворог не дасть...”

Боже Великий, дай йому волю, дай йому долю, дай йому щастя, силу і власть...” Патріархат, видіння вашої віруючої душі, стався для вас живою дійсністю! Таким він для вас залишиться в майбутньому! Бо ще трохи, і Патріарх, за якого молитесь, переступить поріг туземного життя і не стане видимого символу й уосіблення Патріархату в його особі. Та в вашій свідомості і вашому видінні остається жива і дійсна Українська Церква, увінчана патріаршим вінцем!

Тому заповітую вам: Моліться, як дотепер, за Патріарха Києво-Галицького і всієї Русі, безіменного і ще невідомого! Прийде час, коли Всемогучий Господь пошле його нашій Церкві й об'явить його ім'я!

Але наш патріархат ми вже маємо!”

«УКРАЇНКА В СВІТІ»

В ПОШУКАХ ІДЕНТИЧНОСТІ

Строєшти, Захарєшти, Петрець.... А вони колись були Строїнці, Захарінці, Петрівці. Дав приклад кількох сіл, які я добре знаю, бо в одному із них я працював багато років, і знаходяться вони на Буковині, недалеко Сучави. Тепер уже перестали бути українськими. Все, що залишилось, це тільки українські прізвища. І цей список можна продовжити... У нас в '50-х роках існувало 64 українські школи. Покійний професор Микола Чередарик твердив, що за переписом населення від 1948 року нас було понад 800 тисяч, і я не маю підстав йому не довіряти, оскільки він був справжнім українцем, першим доктором історичних наук в Сучаві, таким, що всі йому заздрили та й поважали. Хтось із наших українців, здається, Адріан Шейчук, пробував в державних архівах Яс підтвердити цю інформацію, але йому відмовили в цьому. І тепер добре обізнані українці твердять, що на Буковині нас повинно бути десь біля 50 тис., а не 8 тис. До того ж кажуть, що до Революції тільки в місті Сучаві проживало не менш 25-30 тис. українців. Правда, їхні нащадки, може, вже перестали бути тими, кими були їхні батьки, але факт залишається фактом.

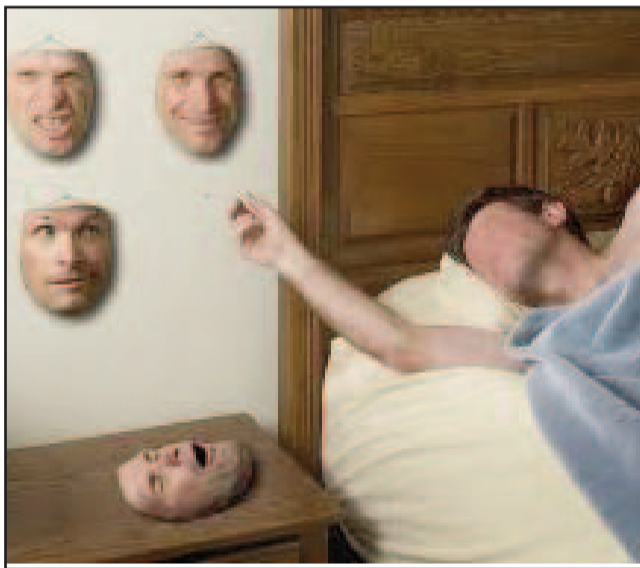
Чому я взявся за таку складну проблему? А тому, що недавно відбувся перепис населення, і перед нашими людьми постав вибір ким писатись: українцем, чи румуном. Чи нікого не занепокоює той факт, що з кожним переписом нас стає все менше? Внаслідок останнього перепису населення нас стало десь 5600!! А наші предки століттями відстоювали свою мову, свої корені, свою націю, і вони ніколи не соромилися і не цуралися своїх батьків і дідів.

Із самого початку хочу зауважити, що в цій статті говоритимемо тільки про Буковину, а не про інші терени, де проживає українська меншина. Що мене змусило взятися за перо? Що мене заставило висловити свою думку в зв'язку зі станом нашої меншини на Буковині? Не бажаю ні з ким полемізувати, нікого не припірати до стінки, не нав'язувати свою думку, хочу сказати тільки те, що відчуваю, що наболіло, і показати, що діється у нас. Або, краще сказати, що не діється, бо все тихо, а кар'єр робить своє діло, тобто пожирає корені нашої національної ідентичності. Що не день, а нас стає все менш і менш, а це не тому, що процент приросту населення спадає, а тому, що бракує нашим українцям національна свідомість.

Для тих, хто, може, читатиме оці рядки, матиме іншу думку, або ще не дозрів, можу запевнити, що чесний румун не сприйматиме цього, що представник однієї меншини може не декларуватись тим, яким він є, або не зможе розуміти психологію того, хто відцурався своєї матері, батьків, дідів, до того й ніколи не шануватиме його. Бо всі знають, що той, хто зрадив раз, той зрадить і вдруге, і втретє. Всім відомо, що кожна нація керується за своїми моральними цінностями, а той, хто зраджує

свою націю, він уже втратив ці цінності, ніколи не буде повноцінним, і ніхто ніколи не поважатиме його. Хоча, може, скаже хтось, мовляв, це явище звичайне. Бо кожна нація повинна самоочищуватися, хоче мати в своїх рядах повноцінну еліту. Це може й так. Але і він буде «ніким», тобто людиною без коріння, без приналежності до якоїсь нації, без минулого, без матері, без батька...

Звичайно, в теперішніх умовах українці Буковини ризикують, на відміну від інших регіонів, де проживають українці, розчинитись скоріше ніж, скажімо, нашим братам на Мараморощині, або румунській меншині в Україні. Тут створені всі умови для нашої повної асиміляції, бо наші школи, де викладається, або зовсім не викладається рідна мова, викладачі, може, я не повністю правий, не щеплять любові до

рідної мови, поваги до української нації, до її історії, а в церквах, де правлять чужі нам люди, тим більш.

Може, хтось зауважить, що, мовляв, все одно до цього дійде. Так, але не так скоро. Чому ж нам не брати приклад від інших, котрі на кожному кроці відстоюють та захищають своє. У них потрібно вчитись. А не цуратися, стидатися своє рідної мови. Наші предки вміли це робити, але їм ніколи не було соромно говорити рідною мовою! Кілька років назад був свідком одного такого прикрого випадку. В одному із сіл, не буду називати його, підсіли в автобус, який їхав із Серету до Сучави, молодик зі старенькою. Із їхньої бесіди стало ясно, що то були син та його матір. Мама зверталась до нього українською, а син румунською. Вкінці старенька замовчала прикро і докірливо подивилася на сина. Коментар зайвий.

Нещасна, несправедна та людина, що добровільно й легко зрікається рідної мови; щаслива, праведна людина, що в радості й горі будує слово своєї землі. Нещасні, прокляті батько й мати, що сплоджують перевертнів; щасливий, непереможний народ, що породжує своїх захисників і оборонців. Ось чому так болить душа за тих молодих людей, які вважають, що спілкування українською мовою - непроститиме. Не усвідомлюють-бо, які вони нікчемні у своєму відступництві, які близькі до того манкурта, якого кожна нація засуджує.

Що потрібно зробити, щоб наші українці залишалися тими, якими були їхніх предки? По-перше, залежить від свідомості.

Національна самосвідомість – це: спільність походження, спільність мови, спільність культури, спільність релігії. Якщо людині властива національна свідомість, тоді вона гідна поваги. Наша мова – це наше коріння, так, як рослина, всохне та зів'яне. Брак якихось знань можна поповнити, набути, а переконання – сформувати, якщо воно стоїть на непохитній твердій основі

В зв'язку з цим, не можу не згадати слова українського поета Дмитра Павличка:

*Ти зрікся мови рідної.
Тобі Твоя земля родити перестане,
Зелена гілка в лузі на вербі
Від доторку твого зів'яне!
Ти зрікся мови рідної.
Твій дух на милицях жадає танцювати.
Від ласк твоїх закам'яніє друг
І посивіє рідна мати!
Ти зрікся мови рідної.
Віки Ти йтимеш темний,
як сльота осіння.*

*Від погляду твого серця й зірки
Обернуться в сліпе каміння.
Ти зрікся мови рідної.
Ганьба Тебе зустрине
на шляху вузькому...*

*Впаде на тебе, наче сніг,
Журба — її не понесеш нікому.
Ти зрікся мови рідної.
Нема тепер у тебе роду, ні народу.
Чужинця шани ждатимеш дарма —
В твій слід він кине сміх — погорду!
Ти зрікся мови рідної...*

Якби я був викладачем української мови, то заставив би всіх моїх учнів вивчити ці рядки напам'ять. І щоб вони могли при першій нагоді декламувати, і вдома своїм батькам, і своїм знайомим, чи то першому зустрічному!

І не має поваги серед людей та людина, яка не вважає сама себе. А що означає поважати себе? По-моєму, – це найперше бути самим собою. Якщо ти українець, то будь українцем і носи це ім'я з гідністю, самоповагою та гордістю. Але гордість і самозакоханість — різні речі. Треба володіти тим скарбом, яким ти маєш право гордитися і за який тебе шануватимуть інші. Вивчив ти мову іншого народу — честь тобі. Вивчив дві — подвійна честь. “Скільки знаєш ти мов, стільки разів ти людина”, — як мудро сказано! Але якщо ти при цьому не відірвався від кореня, з якого виріс, не втратив першооснови, не забув і не зрікся, а ще більше, досконаліше вивчив, глибше полубив, усвідомив своє, рідне, материнське!

Якщо тобі властива національна самосвідомість, тоді ти людина, гідна поваги.

(Далі буде)

В. ДОЛІНСЬКИЙ

ХРИСТІЯНСЬКІ ДІЛА РІВНОАПОСТОЛЬНОГО ЦАРЯ КОСТЯНТИНА ТА ЦАРИЦІ ЄЛЕНИ. ВОЗДВИЖЕННЯ ХРЕСТА ГОСПОДНЬОГО

Спостерігаю, що останнім часом наші священники, крім Юрія Албічука, не пишуть до наших журналів на релігійні теми. Зате дуже гарно пише Симона Лева (мабуть, викладач релігії), студентка Анна Колопельник із м. Бая Маре та інші.

У гімназійних класах для учнів існує предмет: Історія і традиції українського, народу (для дітей, котрі вивчають рідну українську мову). В рамках таких уроків переважають релігійні, або пов'язані із релігією теми. Ознайомити дітей з такими темами викладачі повинні серйозно підготуватися, спілкуватися із викладачем релігії для уникнення дублювання тих же самих тем уроків.

Для поглиблення знань про християнську віру в першій половині травня місяця я запланував ознайомити учнів про християнські діла царя Костянтина Великого та його матері Єлени і про свято Воздвиження Хреста Господнього. Цю тему хочу трошки розширити.

Всіма знаємо, що християнська епоха починається із народженням Ісуса Христа. Але впродовж перших трьох віків християни зазнавали постійні гоніння, спочатку від юдеїв, що не увірували, а потім від язичників, а головне – з боку римських язичників.

Перше жорстоке гоніння почалося у 64-у році після Різдва Христового (через 30 років після Воскресіння Христового) за імператора Нерона, який підпалив місто Рим, а потім усю провину перекинув на християн. В цих гоніннях постраждали в Римі апостоли Петро і Павло (в 67 р.). Павло був усічений мечем, а Петро був розп'ятий на хресті, але, на його власне прохання, був розп'ятий вниз головою, бо вважав себе негідним померти так, як помер Господь Ісус Христос.

Найстрашнішим було гоніння на християн у часи імператора Діоклетіяна. Це останнє гоніння тривало з 303 р. до 313 р. після Р.Х. Тоді вбивали сотні тисяч християн, застосовуючи найрізноманітніші тортури. При цьому гонінні відбирали і спалювали книги Святого Письма.

Однак страждання і подвиги мучеників зміцнювали віру Христову серед інших людей. Багато язичників, бачачи віру і подвиги християнських мучеників та чудеса, які чинилися при цьому, самі переконувались в істинності Христової віри і приймали християнство. Чим більше гнали і мучили християн, тим більше міцніла віра християнська.

Гоніння на християн припинилися тільки на початку четвертого століття, за римського імператора Константина Великого. Імператор Костянтин переконався в силі і славі хресного знамення Христового. Одного разу, напередодні вирішальної битви, він і все його військо побачили на небі знамення хреста, утвореного зі світла,

з написом: «Цим перемагай». Після цього, наступної ночі, імператорові явився Сам Ісус Христос з хрестом у руці і сказав, що цим знаменням він перемаже ворога, і звелів зробити бойове знамено із зображенням святого хреста. Костянтин виконав повеління Боже і переміг ворога. Він прийняв християн під свій захист і **ПРОГОЛОСИВ ВІРУ ХРИСТОВУ ПАНІВНОЮ** (головною). Він скасував страту через розп'яття і видав закон на користь Церкви Христової. За свої заслуги та ревність у поширенні християнської віри Костянтин Великий з його матір'ю Єленою отримали назву **СВЯТИХ ЦАРІВ РІВНОАПОСТОЛЬНИХ**, тобто рівних апостолам.

Рівноапостольний цар Костянтин побажав збудувати храми Божі на священних для християн місцях у Палестині, тобто на місцях народження, страждань, Воскресіння Господа Ісуса Христа та ін. і знайти

хрест, на якому був розп'ятий Спаситель. Виконати бажання царя з великою радістю взялася його мати, свята рівноапостольна цариця Єлена.

У 326 році цариця Єлена вирушила до Єрусалима. Багато зусиль доклала вона, щоб знайти хрест Христовий, бо недруги Христові сховали Хрест, закопавши його в землю. Нарешті їй вказали на одного літнього юдея, на ім'я Іуда, який знав, де знаходиться хрест Господній. Після довгих умовлянь він показав місце. Виявилося, що святий хрест був закинутий в рив і завалений сміттям і глиною, а зверху був збудований язичницький храм. Цариця Єлена наказала зруйнувати цю будівлю і знайти хрест.

Коли розкопали рив, то знайшли в ньому три хрести й дощечку, що лежала окремо від них, з написом «Ісус Назарей, Цар Юдейський». Потрібно було дізнатися, який із трьох хрестів є Хрест Спасителя. Єрусалимський патріарх Макарій і цариця Єлена твердо вірили і сподівалися, що Бог покаже на святий Хрест Спасителя.

За порадою патріарха Макарія стали підносити хрести один за одним до однієї недужої жінки. Від двох хрестів не вчинилося ніякого чуда. Коли ж поклали

третій хрест, то вона вмить зцілилася. Трапилося так, що в цей час несли померлого до поховання. Тоді стали покладати хрест один за одним, і на померлого. Та коли поклали третій хрест, померлий ожив. У такий спосіб розпізнали Хрест Господній, через якого Господь творив чудеса і показував животворчу силу Свого Хреста.

Цариця Єлена, патріарх Макарій і люди, що були навколо них, з пошаною, радісно і побожно вклонилися Хресту Христовому і цілували його. Християни, довідавшись про цю велику подію, зібралися величезним натовпом до місця, де було знайдено Хрест Господній, – усім хотілося прикластися до святого животворчого Хреста. Але оскільки через велику кількість людей усім це зробити було неможливо, то люди просили принаймні показати його. Тоді патріарх Макарій став на підвищеному місці, щоб усім було видно, кілька разів **ВОЗДВИГАВ** (піднімав) його. Народ же, бачачи Хрест Спасителя, кланявся і вигукував: «Господи, помилуй!».

Св. рівноапостольні царі Костянтин і Єлена на місці поховання і Воскресіння Ісуса Христа збудували простий і чудовий храм на честь Воскресіння Христового. Спорудили також храми на Слеонській горі, у Вифлеємі і у Февроні.

Цариця Єлена частину Хреста Господнього принесла своєму синові, царю Костянтину, а іншу частину залишила у Єрусалимі. Цей дорогий залишок Хреста Христового і дотепер зберігається у храмі Воскресіння Христового.

Після знайдення животворчого Хреста Христового Іуда, який вказав місце-знаходження Хреста, став християнином, а потім, за добродіє життя, був рукопокладений на єпископа з ім'ям Керіака і призначений на кафедру Єрусалимського патріархату.

За добрі християнські діла Православна церква святкує рівноапостольного царя Костянтина та царицю Єлену, за новим стилем 21 травня, а за старим – 3 червня.

В пам'ять знайдення Хреста Христового і його воздвиження свята православна Церква установила свято **ВОЗДВИЖЕННЯ** чесного і животворчого Хреста Господнього. Це свято віднесено до числа великих свят і відзначається за новим стилем «IN ALTARE SFINTEI CRUCI» – а по старому – 27 вересня.

Прикрашається святий хрест зеленню і квітами на знак того, щоб через нього, тобто через страждання і смерть на ньому Спасителя, дароване нам вічне життя. В це свято треба постити, щоб поглибити благоговійний спогад про хресні страждання Спасителя.

Юрій ЧИГА

СВЯТО МАТЕРІ

«— Діти, хто подарував вам сонце? — запитала вчителька.
— Мама!»

Спиридон ВАНГЕЛІ

У травні місяці, коли все кругом цвіте, в світі відзначається День Матері. Хоч початок вшанування жінок-матерів започатковано вже з давніх часів, а офіційно День матері був визнаний Конгресом США лише 8 травня 1914 року, історики твердять, що в основі Дня матері стоять весняні святкування, які проходили у давній Греції і були присвячені матері усіх богів-Рей.

Пізніше цей день було завезено в Англію, і до 1600-их років, у четверту неділю Великого посту, святкували день вшанування Матерів Англії, який називали «Неділею материнства».

У США вперше заговорила про святкування Дня матері в 1872 році Юлія Ворд-Гов. Цей день створено на основах «Материнського дня приязні», започаткованого Анною М. Джарвіс, як день цілющого засобу у післявоєнні дні Громадянської війни. Щоб вшанувати заходи своєї матері в 1907 році, її дочка Анна Джарвіс з Філадельфії розпочала кампанію створення вседержавного дня для вшанування усіх матерів. Вона перша переконала керівників церкви у Грефтоні, Вест Вирджинії, відсвяткувати в другу неділю травня День матері, у другу річницю смерті її мами. Уже 1911 р. День матері відзначали майже у всіх штатах Америки. І так 8 травня 1914 року Конгрес США визначив другу неділю в травні Днем матері, а Президент В. Вільсон офіційно визнав День матері вседержавним національним святом. Тепер День Матері відзначає багато країн світу. Між ними — Швеція, Норвегія, Австрія.

День матері в Україні почали відзначати 1886 року Союзом українок Галичини, який очолювала письменниця Наталія Кобринська.

На державному рівні День матері відсвятковано 1999 року. Цьому дню великої уваги приділив Президент України Віктор Ющенко, який у радіозверненні говорив про велику роль материнства.

Пошана жінки-матері в Україні є давньою традицією, її возвеличували як берегиню сім'ї, роду та народу, що впродовж віків зуміла зберегти, передати найбільший скарб — віру в Бога, рідну мову і культуру.

І.П.-К.

Капусняк запорізький

Рецепт:

Інгредієнти:

На 400 г свинини — 600 г квашеної капусти, 400 г картоплі, 2 ст. ложки пшона, по 1 кореню моркви, петрушки, пастернаку і селери, 1 цибулину, 2 ст. ложки вершкового масла, 50 г сала, 4 ст. ложки сметани, 2 лаврових листки, 2 горошини запашного перцю, 1 ст. ложку дрібно нарізаної зелені петрушки.

• Відварюють свинину.

• Віджату квашену капусту тушкують до напівготовності, додаючи жир і бульйон.

Нарізані соломкою коріння моркви, петрушки, пастернаку, селери і цибулю злегка підсмажують на маслі. Пропущене через м'ясорубку свиняче сало розтирають у ступці разом з посиченою цибулею, зеленню петрушки і промитим пшоном.

• У проціджений бульйон кладуть нарізану кубиками картоплю, варять 10—15 хвилин, додають напівтушковану капусту, розтерте з салом і зеленню пшона, лавровий лист, перець, злегка підсмажене коріння і варять до готовності.

• Подаючи на стіл, в капусняк кладуть порцію вареної свинини, сметану і посипають зеленню петрушки.

День слов'янської писемності і культури

Щороку 24 травня у всіх слов'янських країнах урочисто прославляють святих Кирила і Мефодія — творців слов'янської писемності.

Головне завдання братів з грецького міста Салоніка Кирила та Мефодія полягало в тому, щоб західнослов'янські племена могли протистояти католицькій експансії. Перше завдання місіонерів Кирила та Мефодія було створення слов'янської писемності, яка мала засвідчити, що слов'яни Центрально-Східної Європи являють собою велике етнічне угруповання, маючи спільну культуру, незалежну від грецької та латинської цивілізації.

Діяльність Кирила та Мефодія відіграла значну роль і в розвитку української писемності. З їхніми іменами вживана в Україні кирилиця, відома з книжкових

пам'яток з XI-XII ст. З того часу вона зазнала лексичних змін, щоб адекватно передавати на письмі почергові зміни в українській літературній мові, яка постійно розвивалася у зв'язку з розвитком українського суспільства, щоб належно виконувати в ньому функцію спілкування.

Роман ПЕТРАШУК

Світовий Конгрес Українців

Ukrainian World Congress

45 років у підтримці українських національних інтересів

Підтримайте Травневу акцію 2012 р. Світового Конгресу Українців

Ми переконані, що всім українцям треба забезпечити:

- повний захист людських прав та основних свобод;
- можливість розвивати українську культуру та
- доступ до україномовної освіти.

Ми переконані, що світова українська спільнота повинна й далі сприяти:

- утвердженню незалежності України;
- демократизації України та
- інтеграції України в європейське суспільство.

Світовий Конгрес Українців (СКУ):

- активно підтримує розвиток українських громад у світі;
- пов'язує їх з Україною;
- привертає увагу лідерів міжнародної спільноти до вирішення українських питань на користь нашого народу.

Наші успіхи

- стратегічна кампанія з підвищення обізнаності міжнародних політичних лідерів про порушення прав людини і погіршення стану демократії в Україні;
- всебічне сприяння парафуванню 30 березня 2012 р. Угоди про асоціацію під ЄС і Україною (зустрічі президента СКУ з високопосадовцями ЄС і країн проживання української діаспори, тематичний виступ на засіданні Комітету парламентського співробітництва ЄС-Україна та письмові звернення);
- сприяння Об'єднанню українців Польщі у припиненні дій щодо закриття української початкової школи в с. Мокре, Польща;
- меморандум про співпрацю з 5 телеканалом в Україні у заснуванні щотижневого тележурналу про українську діаспору - "Українська громада";
- успішний Форум української молоді діаспори "Kulis - 2011" за участю молодіжних лідерів із 30 країн світу, співорганізатором якого стала Конференція українських молодіжних організацій СКУ.

Ми переконані, що нас і далі об'єднують спільні національні цінності.

Ваша пожертва допоможе СКУ продовжувати діяльність у розбудові міцної, процвітаючої та об'єднаної української спільноти.

Зробіть Вашу пожертву сьогодні!

145 Evans Avenue, Suite 207, Toronto, Ontario M8Z 5X8 Canada
Tel: 416.323.3020 Fax: 416.323.3250 E-mail: congress@look.ca
Skype: ukrainian.world.congress Website: www.ukrainianworldcongress.org

ПИСАНКА - ШЕДЕВР УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ

Ми зуміли все – таки дотриматись слова, хоч трішки з невеликим запізненням. Так що 7 квітня 2004 року делегація Союзу Українців Румунії Буковинського округу з двома знаменитими гуцулками – писанкарками Оленою Торак та Іляною Готопіле – побували в Коломиї, де вони взяли участь в Експозиції писанок, організованій в Музеї Писанка.

- *Пані Ярославо, ми знаходимось в Коломийському музеї Писанки. Представтеся, будь ласка!*

- Я, Ярослава Ткачук, - директор Коломийського музею народного мистецтва, Гуцульщини і Покуття.

- *Розкажіть, будь ласка, децо про ваш музей!*

- Коломийський музей народного мистецтва Гуцульщини і Покуття ім. Йосафата Бобринського – перший музей на теренах Івано-Франківщини, що був заснований в 1926 році. Фундатором і організатором народного дому в Коломиї був священник Йосафат Бобринський і в цьому народному домі розмістився музей народного мистецтва і Гуцульщини.

У Коломийському музеї була також і писанка. З самого початку було багато клопотів, оскільки писанку писали на сирому яйці, життя її було недовге, хоча в традиціях оздобу гуцульського житла ми знаходили велику кількість писанок, що були підвішені під стелю. Вони декорувалися у вигляді ланцюга, який повністю окутував хату у верхній її частині, і це символізувало кількість років, прожитих в цій хаті. Часом ми знаходили по сто писанок, які засвідчували про те, скільки років проживала людина в цій хаті.

Кожна писаночка – це був прожитий рік. Але ті писанки були, як правило, видутими, але, якщо вона падала, могла бути розбитою і таким чином надзвичайно цінні для нас інформаційні елементи, які були закладені в писанкових орнаментах писанки, відходили від нас, і важливим для нас було зберегти це джерело, які залишили нам предки, щоб могли з ними працювати, науково інтерпретувати їх і дізнатися, що, власне, закладено в цій інформації.

- *Чому, власне, в писанці?*

- На писанку накладається табу. І нічого змінювати в писанкових орнаментах не можна було. Писанки мали різне призначення. Наприклад, дівчина, яка замовляла писаночку для коханого хлопця, це могла бути писанка, яка символізувала примирення. Мала бути писанка з побажанням здоров'я, з побажанням щастя, писанка для урожаю. Писанка, яка закладалася у фундамент хати, коли вона починала будуватися, ще по сьогодні живе традиція, коли перед Великодніми святами пишеться для померлих родичів. Вва-

жалосся, що через цю писаночку, через певні лінії її душі померлі мали можливість повернутися до своєї родини і потішитися пам'яттю своїх потомків.

Коли була зібрана велика колекція писанок, виникла проблема їхнього збереження, збереження цієї великої колекції, і майже на протязі 15-ти років в лабораторії реставрації музею велися пошуки найновіших методів консервації, що дало змогу зібрати понад 10 тис. писанок, не тільки з регіонів України, а також із різних країн світу. Писанка наша розбивається, підклеюється спеціальним клеєм і по орнаменту складається таким чином, що практично не видно того стику, яким з'єднана писаночка. Такий метод консервації дав можливість нам далі збирати цю писанку і зберігати, надіємось, протягом довгого часу.

У 1987 році уже була збірка, яка нараховувала майже 4 тис. писанок, і це стало підставою клопотання перед владою міста, області, а також Міністерства культури України, тоді ще Радянського

Союзу, про необхідність відкриття в Коломиї Музею писанкового розпису. Оскільки про музей писанки не могло бути й мови, оскільки радянська ідеологія антирелігійна, ідеологічно забороняла цей вид мистецтва, як забороняла ікону, забороняла віроісповідання, як забороняла усе те, що належало глибоким потребам нації.

У 1987 році в приміщенні архітектурної споруди церкви Благовіщення XVI ст. нам дозволено було відкрити музей. Проте його доля була досить складною, приміщення церкви не мало охорони, працювала тільки сезонно, оскільки не було опалення, а вологість в такій ситуації була надзвичайно небезпечною навіть уже до реставрованої писанки. І тому на зимовий період експозицію ми змушені були демонтувати і окремо зберігати.

Після двох років свого існування нам довелося розібрати цю експозицію, більше двох років музей не мав приміщення...

- *Але ж у вас прекрасна сучасна архітектурна споруда музею...*

- У 90-х роках, по відродженню української незалежності, постало питання про повернення церковних споруд християнським конфесіям, і таким чином музей позбувся і того приміщення, яке він мав. Було надано тимчасове приміщення, яке було абсолютно непристосоване для музейних експозицій, для виставочних залів і для зберігання. І дякуючи тому, що в Коломиї відбувся X-й міжнародний гуцульський фестиваль, ми клопотали перед владою області про необхідність спорудження спеціального приміщення для музею писанки.

Звичайно, нам поталанило, на нашого губернатора Михайла Вишиванка, який є вихідцем із коломийських земель, із села Іванівні, біля Коломиї, прізвище якого зобов'язувало до збереження, і до відродження, і для підтримки цих національних традицій.

Пан Михайло з великим ентузіазмом захопився за цю ідею і клопотав перед урядом про виділення коштів на спорудження цього музею. І таким чином в

уже короткому часі, буквально за 90 днів, було споруджено для музею це унікальне приміщення, цікаве своїм архітектурним вирішенням у формі яйця, розписаного в традиціях гуцульської писанки. Архітектор з Івано-Франківська відчув цю традицію, відчув екзотичність символіки, яка була закладена в українській писанці, і йому вдалося це зробити. Це пан Ігор Шумін, який, власне, став автором цієї прекрасної архітектурної споруди. І вже, буквально, на відкриття фестивалю ми готові були прийняти перших відвідувачів, а їх було надзвичайно багато, за два дні роботи фестивалю музей відвідало понад 10 тис. людей, які стояли в чергах біля музею і, практично, музей не в силі був прийняти таку велику кількість людей, і тому музей працював до 12 години ночі, бо люди хотіли побачити унікальну колекцію писанок.

На сьогоднішній день музей нараховує понад 10 тис. писанок, а також декоративні яйця з різних країн світу. Це й Пакистан, Палестина, Індія, Шрі Ланка, Чехія, Румунія, Польща, Словаччина, Франція. Крім того, тут представлена також керамічна писанка, писанка, яка декорована аплікацією папером, соломкою. Тут серед писанкових орнаментів, які розписані восковою технікою, традиційною восковою технікою, ми бачимо чудову колекцію драпанок, крашанки, а також мальованки.

- *Пані Ярославо, чув, що на світі, точніше в Канаді, існує також споруда у вигляді писанки, Чи це музей?*

- Музеїв писанок у світі більш немає. Це одинокий музей писанки, спеціально для писанки. Споруда, про яку ви запитуєте, це не музей.

Василь ЦАПОВЕЦЬ

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

Вони – наша гордість!

ЕМАНУЄЛА ТРАЙСТА

Емануєла народилася у мальовничому українському марамороському селі Вишавська Долина.

У рідному селі закінчила на відмінно восьмирічку. За всі вісім років у неї за навчання і поведінку – вісім грамот за I-ші місця.

Коли була ученицею V-ого класу, викладач Іван Гавриляк приготував її для конкурсу декламування української поезії, який відбувається у Верхній Рівні. На повітовому етапі зайняла I-е місце, а на національному – III-є.

Це було поштовхом до участі в слідуєчих конкурсах поезії.

Так, в VI-ому класі в повіті – II премія, у VII-ому класі в повіті – I премія, на національному етапі – I премія, у VIII-ому класі в повіті – I-а премія, на національному етапі – I-а премія.

Цей конкурс допоміг дівчині збагатити знання, а також закріпити любов до рідної мелодійної української мови.

Так, крок за кроком, виходила на нові сходинки, все вище.

У VIII-ому класі брала участь в Олімпіаді з української мови і зайняла такі оцінки: по школі – 9, по повіту – 9, на національному етапі – 9,10.

Це був ще один заслужений успіх.

Тепер вона учениця IX класу Сігетського українського лицю ім. Т.Г. Шевченка.

Емануєла зацікавлена такими предметами: українська мова, історія, географія.

Любить читати твори українських письменників, журнали і газети, що їх видає СУР. Сама пробує писати.

Любить співати, танцювати,

виступати в драмгуртках, а також вишиває разом із матір'ю українські мотиви для гуцулок.

Бажаю їй успіхів у навчанні, на конкурсах поезії та олімпіадах.

Хай всі інші її задуми сповнюються!

Марія ЧУБІКА

Дорогі діти, оскільки приближаються літні канікули, яких ви так очікуєте, ми подаємо вам маленький запитальник, який покаже, чи й справді ви готові до літнього відпочинку. Прочитайте уважно речення і виберіть правильну відповідь.

І. П.-К.

Наталя ГУРКІНА

ПРАВИЛА ЛІТНЬОГО ВІДПОЧИНКУ

Вранці і ввечері ми засмагаємо,

А у обід...

1. Стрибаємо
2. Купаємося
3. Відпочиваємо

Якщо на сонечку заснеш,
То сильно шкіру...

1. Обпечеш
2. Розфарбуєш
3. Намочиш

На шкіру тиснеш – побіліла,
Це значить, що вона...

1. Згоріла
2. Зраділа
3. Засумувала

Щоб бути жвавим, не хворіти,

Усі продукти треба...

1. Вертіти
2. Мити
3. Сушити

Якщо нудота є і жар,
В людини - сонячний...

1. Біль
2. Кашель
3. Удар

Щоб голову не перегріти,
Потрібно шапочку...

1. Помити
2. Носити
3. Попрасувати

Батьків завжди ти відшукаєш,

Якщо мобільний номер...

1. Знаєш
2. Не пам'ятаєш
3. Чуєш

Не можна від батьків втікати,

Бо можна легко...

1. Впасти
2. Підстрибнути
3. Заблукати

Якщо ти правильно закінчив(ла) усі речення – молодець! Значить, твій відпочинок буде приємним і безпечним. Гарного літа!

ЧИ ЗНАЄШ ТИ, ЩО...

...найдревніша пісня народилася у Єгипті. Називається вона «Шадух» і її співали робітники на водяних млинах Нілу 4000 років тому. Цю пісню знають в Єгипті і сьогодні.

...найдревнішу дитячу пісеньку співали в Месопотамії 3500 років тому. А знаємо ми про це тому, що невідомий літописець відтворив її текст клинописом на глиняних дощечках.

...у всіх північних містах Японії, де взимку випадає сніг, підігривають тротуари і вулиці. Зате в Японії немає центрального опалення. Кожен обігрівається, як може.

...у Японському метро є вагони тільки для жінок. Їх приєднують вранці, щоб у час пік ніхто не домагався дівчат.

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

ПЕРШИЙ ВИХІДНИЙ

Сьогодні вихідний день є офіційним вільним днем в більшості країн світу. Але, коли саме він появився цей вільний – вихідний день, навряд, що відомо всім?

Історія його появи веде аж до 321 року, коли римський імператор Костянтин I Великий проголосив неділю днем відпочинку. А цей документ було названо едиктом Костянтина.

Едикт Костянтина наказував, що саме в цей вільний день – неділю, ринки повинні бути закритими, державні установи припиняли свою діяльність, за виключенням операцій із звільнення рабів.

До того часу в Римській імперії в неділю відзначали «день Сонця».

Причиною вихідного дня був сон, який приснився імператору напередодні дуже важливої битви: йому приснився хрест на сонці і напис, що обіцяв перемогу з цим знаком. Оскільки сон збувся і він дійсно отримав перемогу, імператор заборонив фізичну працю у неділю і присвятив її Богу.

З того часу в християнських країнах неділя стала вважатися святом, днем, коли віруючі йдуть до церкви. Правда, в країнах, де офіційною релігією є іслам, а також в Ізраїлі, неділя і по сьогодні є звичайним робочим днем.

РУМУНСЬКА ГІМНАСТИКА НА ВИСОТІ

На Європейському чемпіонаті в Брюсселі румунські гімнастки завоювали 4 золотих та 2 срібні медалі. Румунська збірна з гімнастики під керівництвом талановитих та вимогливих тренерів – Маріани Бітанг та Октав'яна Белу – завоювала першество по командах. Так само золоту медаль з опорного стрибка – Санда Ізбаша, вправи на колоді – Каталіна Понор – золоту медаль, Лариса Йордаке –

срібну, а на вільні вправи – Лариса Йордаке – золоту медаль, а Каталіна Понор – срібну.

Побажаймо нашим гарним, талановитим гімнасткам багато подальших успіхів і на Олімпійських іграх у Великобританії.

Як бажає душа, щоб і українські гімнастки були між першими командами світу, адже і Україна має досить молодих талантів, головне, щоб Україна приділяла більше уваги гімнастиці. А результати почнуть появлятися.

Правда, і на цьому Європейському чемпіонаті дві українки пробилися до фіналу, зайнявши 3 місце на брусах та 6 місце на вільних вправах.

Ірина МОЙСЕЙ

ЗАГАДАЙ БАЖАННЯ

Сонце вже за ліс скотилось,
Темна нічка опустилась,
Світ увесь в обійми взяла,
Вкутала й заколисала.
Сплять птахи і пташенята,
Звірі сплять і їх малята,
Лиш сова не спить, кигиче,
Наче сни казкові кличе.
Ще зайча мале не спить,
На пеньку собі сидить,
Розглядає нічне диво –
В темнім небі мерехтливо

Запалились зорі ясні.
«Ой, які ж вони прекрасні!» –
Зайченятко милувалось.
Раптом: «Що це?!» – налякалось,
Небом зірка враз промчала
І за лісом десь упала.
«Що робити? Рятувати?».
Чує: «Куцику, до хати! –
Кличе мама. – Дітвори
Спати треба в цій порі».
«Мамо, зірка з неба впала,
Відірвалась і пропала!..
Треба зірку рятувати,
Може, йдім її шукати?».
«Любий мій, ти не хвилюйся,
І такому не дивуйся.
Як ще впаде зірка з неба –
Не шукай її, не треба,
А без зайвого вагання
Швидко загадай бажання».

Юрій СЕМЕНКО

Чорнороб газетярства

◆ СЕМЕНКО Юрій (*1920), журналіст і політичний діяч, родом із Кривого Рогу. З 1944 на еміграції. 1950-54 – співредактор газети «Українські вісті» (Новий Ульм) та видаваного при них місячника «Освобожденіє», 1957—66 — редактор «Українського селянина», лідер Селянської партії. «Енциклопедія Українознавства», стор. 2749.

ДО ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

(Продовження. Поч. в н-р 7-8/2012)

1. 1. 1949 року орган ЦК КПСС газета «Правда» кваліфікував російську мову як «світову мову соціалізму».

Древньоруський, вітчизняний, совєтський, російський – такий шлях окреслень пам'ятників культури, загарблених і привласнених із скарбниці немосковських народів. Об'єктивне насвітлення і тлумачення їхнього минулого, історії – то вже місництво – український і т. д. буржуазний націоналізм.

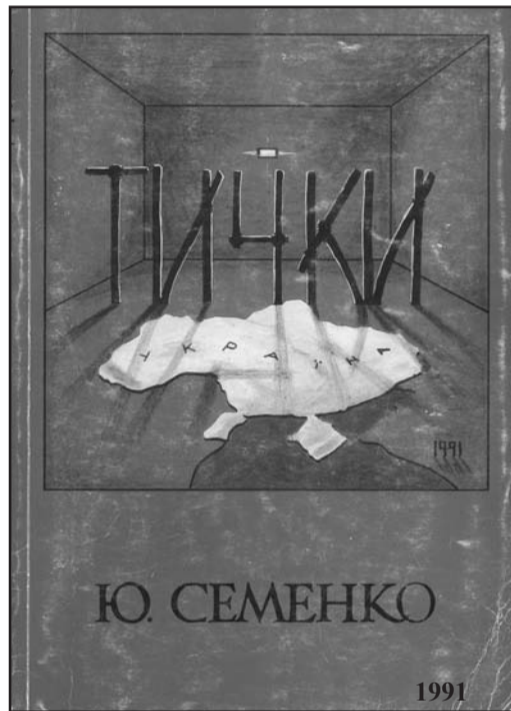
І досі український народ або злочинно обкрадають або нищать непокірні ворогові його таланти або не дають їм узагалі розвиватися – в Україні, наприклад, майже не друкують українською мовою і шахову літературу. Росіяни перевидають твори своїх антикомуністичних письменників, які померли на еміграції (І. Бунін) або були розстріляні ЧК (Н. Гумілев), а в Україні під забороною повісті і п'єси В. Винниченка, який виступав на чужині за створення української КП, бо він був діячем незалежної від Москви Української Народної Республіки. Українську землю повсюдно забруднюють імена царських генералів-завойовників із часу розбудови Російської імперії, що їх присвоїли нашим містам і вулицям у них, а на Жовтих Водах, де, за панською термінологією, українська козацька голота, яка соціально й ідеологічно мусіла б бути близькою КПУ, знищила армії польських магнатів, перебила хребет імперіалістичній Польщі, нема навіть гідного пам'ятника героям України.

Совєтські автори численних праць із російської журналістики, бібліографії, книгодрукування подають найдокладніші описи згадуваних ними видань, включно малотиражних, старанно переказують зміст статей петербурзьких, московських та інших газет, видаваних у 17-му столітті, друкують навіть автографи на книгах, альманахах, дарчі написи

письменників минулого, їхні фотографії і т. д.

Для росіян в ССРСР нема заборонених тем.

Науковий редактор доцент П. Й. Ящук у передмові до посібника для студентів факультету журналістики «Нарис з історії української журна-

лістики» завідуючого катедрою журналістики Львівського університету доцента В. Т. Дмитрука (В-во Львівського університету 1969 р. тираж – 1000 примірників) нарікає на «відсутність досконалих праць» у цій галузі і зазначає, що цей цінний навчальний посібник «поки що єдиний систематичний огляд української дожовтневої журналістики минулого століття».

Керівні органи КПСС і підлеглої їм освіти надають працям із різних галузей історії України відверто антиукраїнського характеру, примушуючи їх авторів спотворювати й піддавати нещадній критиці «ліберально-буржуазну журналістику українську» минулого. Цим авторам напевно не легко обзивати бридкими словами видавців українських часописів і журналів буржуазними націоналістами й одно-

часно натякати на їхніх ідеалізм, жертвність у царині культурного розвитку народу, як це робили великі землевласники поміщики Є. Чикаленко або Є. Бачинський, що свої мастки «розтринькали» на українську пресу, а самі згодом померли майже в злиднях на еміграції. В прикрому становищі перебувають усі дослідники історії української журналістики. Так Ф. П. Погребенник, автор розділу «Критика і журналістика» в дев'ятитомній «Історії української літератури» (Київ-1968) дає позитивну оцінку місячнику «Украинская жизнь», що виходив російською мовою в Москві від 1911 до 1916 року:

«Журнал «Украинская жизнь» досить широко знайомив російського читача з культурним і літературним рухом на Україні — і в цьому чи не головна його заслуга.» (Том 5, сторінка 67.)

Але цей історик української журналістики не в стані, як водиться в подібних випадках, подати прізвище видавця журналу «Украинская жизнь» — С. Петлюри!...

Не в кращому становищі й т. зв. вільної української еміграції. Соборність, самостійність, державність, народоправство являють собою пустопорожні гасла для груп, партій, середовищ, організацій, які замовчують, поборюють і нищать усе до них неприналежне. Одні ставлять націоналістичні декалоги понад нацією, інші говорять переважно про заможних селян, винищених голодом 1933 р. в Україні, для «націонал-комуністів» світ зійшовся клином на «наших кадрах в КП і комсомолі», а уняти струшують із себе велике минуле їхньої Церкви, що зберегла українських християн від полонізації шляхом католицизму, і проголошують себе більшими за Папу Римського католиками, запопадливо плазуючи під його пантофлю.

(Далі буде)

(Підготував І. КОВАЧ)

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.

Культурно-просвітницький часопис
Союзу українців Румунії

ВІЛЬНЕ СЛОВО

РЕДАКЦІЯ

Головний редактор – Іван КОВАЧ
Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Роман ПЕТРАШУК

*

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК
Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»

Бухарест, Румунія
ISSN 1223-8988

Adresa redacției: Uniunea Ucrainenilor din România
str. Radu Popescu nr. 15, Sector I, București, ROMÂNIA
Tel. 0212220748, 0212220753

Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com

Наклад фінансований
Союзом українців Румунії